

Duna–Tisza Közi Falugondnoki Hírlevél

XIV. évfolyam, 64. szám

2011/2.

Hová lett a dicsőség?

Még akkor is, ha most úgy tűnik, a tél nem akar véget érni, még akkor is: zúgj, március! Mert a foltokban megmaradt hó alatt már moccan az új élet, és a szél régen volt illatokat hoz felénk. Még akkor is, ha tudjuk, a dicsőséges márciust majd a gyászba borult október követi, még akkor is, most örülnünk kell, mert miénk a március, miénk a szabadság ígérete – a szabadságé, amely, attól a néhány évtől eltekintve, immáron több mint másfél évszázada várta magára. Ne gondoljunk most arra, hány bitófa, kivégzőosztag és fölperzselte otthon sorakozik a százhatvanhárom év sodrában, ne gondoljunk most az összedrótzott és meggyalázott tetemekre, azokra, akiket még ma sem temethetünk el méltóképpen, hogy békében nyugodjanak, s mi, szívünkben megbékélve, de soha sem feledve őket, abban hihessünk, egykoron majd az Úr színe előtt találkozunk.

Ne gondoljunk a gyászos októberre, mert volt dicsőséges október is – a szabadság októbere, mert minden a szabadságról, vagy a szabadság hiányáról szól. Az emberi lét, a szellem szabadságáról, vagy rabságáról. És mi, mert egyszer egy költővel együtt már megesküdtünk, – s eskünket nem is akárkinek tettük! – nos, mi már fölesküdtünk a szabadságra, bekiáltottuk a szélbe, a zúgó tengerekbe, hegyek ormára, s az Alföld síkjára, esküdtünk, esküdtünk, hogy rabok tovább nem leszünk!

Még akkor sem, ha tudjuk, mennyi rombolás, romlás és átok sújtotta azok művét, akik szülőfalunkat megálmodták, még akkor sem mondhatjuk: hiába volt minden. – Mert nem volt hiába, még akkor sem, ha mindaz, ami egykor volt, most romokban hever! Nem volt hiába?

Romokban a Kastély, a park. A régi Vasútállomás, a kamarási villasor. Hol van már a Bagolyvár, a kamarási tó és az erdő? A hatalmas tölgyfák, a tölgyfaerdő? A Homokbánya? A falualapítók sírjánál állva megszólal-e lelkiismeretünk mindazért az eltékozolt örökségért, amit tőlük kaptunk? Vagy csak állunk itt, némán, s legföljebb arra gondolunk: jövőre majd megint eljövünk ide, fejet hajtunk a Kárászok előtt, s minden mehet tovább a maga eltévelyedett útján? Fáj-e valakinek a Kálvária frissen kivágott, évszázados tölgyeinek a hiánya, az emberi gonoszság, a butaság és a gyámoltalanság? Mert ugye, azt is tudjuk, a pokolba vezető út is jó szándékkal van kiköveztve...

Nagypéntek nélkül nincs húsvét, és húsvét nélkül sincs nagypéntek. Föltámadni csak a pusztulásból lehet – a csonkahét, mert most az van, elvezet bennünket a föltámadáshoz.

Nem volt minden szenvedés és küzdelem hiábavaló? – Talán nem, mert most megint március van, s egy másik költővel együtt mormogjuk: Zúg Március! (Lásd a mellékelt verset!)

Bata János

Elhangzott Horgoson 2011. március 11-én a falu napján.

Utassy József: Zúg Március

*Én szemfedőlapod lerántom:
– kelj föl és járj, Petőfi Sándor!*

*Zúg Március, záporos fény ver,
suhog a zászlós tűz a vérben.*

*Hüvelyét vesztí, brong a kardlap:
– úgy kelj föl, mint forradalmad!*

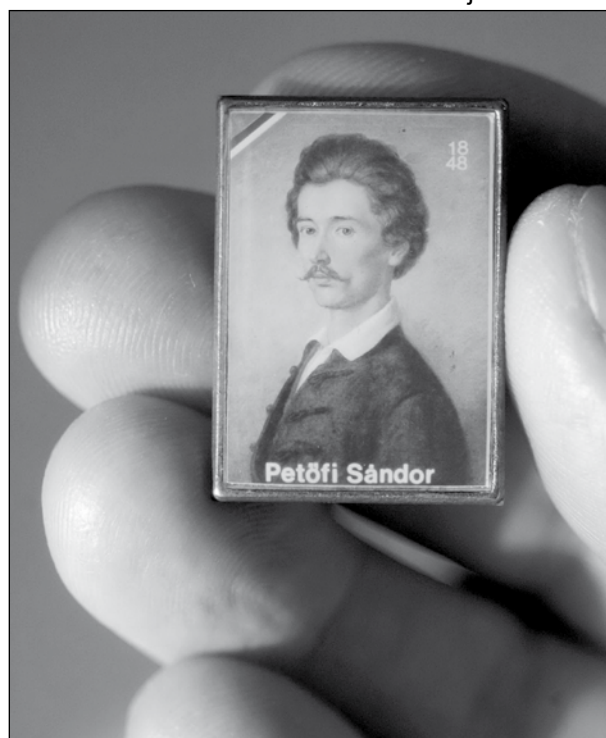
*Szedd össze csontjaid, barátom:
lopnak a bőség kosarából,*

*a jognak asztalánál lopnak,
népek nevében! S te halott vagy?!*

*Holnap a szellem napvilágát
roppantják ránk a hétszer gyávák.*

*Talpra, Petőfi! Sírodát rázom:
szólj még egyszer a Szabadságról!*

Fotó: Ujvári Sándor

Kemény Bertalan-díjasok

„Ha olyat szeretnénk látni, amit még soha nem láttunk, akkor olyat kellene tenni, amit még soha nem tettünk!” – mondta Jávor Károly területfejlesztő mérnök a Kemény Bertalan Falufejlesztési Díj átvételekor Alsómocsoládon. A vidék többszörös hátrányban van, hangsúlyozta. Elmaradottak a vidéki térségek a periférikus fekvés, a földhelyzet (a falvaknak, mint termelő közösségeknek nincs földje), az emberi erőforrás hiánya (tönkre tett helyi társadalmak és közösségek) miatt.

Immár harmadszor került sor a Kemény Bertalan Falufejlesztési Díj átadására. Az alsómocsoládi faluházat mintegy nyolcvan vidékfejlesztési szakember, falu- és tanyagondnok népesítette be. Egyesületünket Bács-Kiskun és Jász-Nagykun-Szol-

nok megyei falu- és tanyagondnokok képviselték.

A Kemény Bertalan Falufejlesztési Díjakat Dr. Csatári Bálint, a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat elnöke adta át Balog Sándor KalocsaNegyvenszállás tanyagondnokának, Török István Hagyárosbörönd falugondnokának, Jávor Károly területfejlesztő mérnöknek és Zaja Péter vidékfejlesztőnek. A díjazottakat Dicső László, Alsómocsolád polgármestere, V. Németh Zsolt, a Vidékfejlesztési Minisztérium államtitkára, valamint Krizsán András, a Falufejlesztési Társaság elnöke köszöntötte. Kemény Bertalan alakját és munkásságát Dr. Csatári Bálint idézte fel.

Délután a résztvevők kerekasztal beszélgetésen vitatták meg a vi-

dék ügyeit. Dr. Andrásfalvy Bertalan egyetemi tanár a veszélyekre hívta fel a figyelmet: a falusi társadalom szétesésére és a természeti környezet pusztulására. A helyi értékek megőrzésébe be kell vonni a falugondnokokat – mondta. Zaja Péter az értékteremtést, a helyi emberekben lévő tudás hasznosítását hangsúlyozta. Balog Sándor és Török István a falugondnok szerepét fogalmazta meg. Ángyán József professzor, a Vidékfejlesztési Minisztérium államtitkára „a közjó mentén beavatkozó állam” feladatainak felsorolásával a kormány vidékfejlesztési programját vázolta fel.

Z. K.

Új akkreditált továbbképzés

Mit kell tudni a baleset-megelőzésről és az elsősegélynyújtás korszerű elméletéről és gyakorlatáról? – az új továbbképzés erre a kérdésfelvetésre épült, és eligazodást ad a segítségnyújtáshoz. Két nagy témára tagolódik: elsősegélynyújtás és baleset-megelőzés.

Az elsősegélynyújtás részben stabil tudás megalapozása, új módszerek megismerése kerül fókuszba. Segíti a képzésben résztvevőket abban, hogy éles helyzetben dön-

ni és cselekedni tudjanak. Gyakorlati útmutatást ad a különböző sérülések felismerésére, illetve azok szakmai és gyors ellátására. Az újraélesztés alapjait is megismerik a résztvevők.

Az elmúlt időszakban jelentősen nőtt a közlekedési balesetek, közlekedési bűncselekmények száma. Ezek megelőzése, a veszélyhelyzetek felismerése érdekében fontos a második témakör, a baleset-megelőzés, hogy a falu- és tanyagondnokok

tisztában legyenek a közlekedés és a közlekedésben való részvétel szabályaival, és megújult tudással felvértezve vegyenek részt a közlekedésben. Fontos a közlekedési balesetek megelőzési lehetőségének, a biztonságos közlekedés feltételeinek megismerése, felelevenítése.

Az e témában indított első tanfolyam márciusban zárul, s április második felében indul az újabb továbbképzés, melyre az egyesület irodájában lehet jelentkezni.

Szakmai napok öt megyében

Ötleteket is gyűjtöttünk

Az idén január elsején életbe lépő új törvénymódosítások a falu-és tanyagondnokokat is érintik. Ezért egyesületünk mind az öt megyében szakmai napot szervezett, melynek célja, hogy a változásokkal kapcsolatos kérdéseinket feltegyük, és válaszokat kapjunk. Csongrád megyében Zsombón, Békés megyében Mezőhegyesen, Jász-Nagykun-Szolnok megyében Szelevényen, Bács-Kiskun megyében Nyárlőrincen volt rendezvényünk.

Nyárlőrinc

A több mint hetven jelenlévőt Pap Sándor polgármester köszöntötte. Bemutatta a települést, mely a Duna-Tisza közti homokhátság „fővárosától”, Kecskeméttől 18 km-re, a 44-es számú Kecskemét-Békéscsaba országút mellett fekszik. A község hétvéyszázados történetre tekint vissza a XIII. században Szent Lőrinc tiszteletére szentelt templomról kapta nevét. A község területe ma 6636 hektár, lakó-

házainak száma 995, melyekben 2419 ember él. Jelenleg mintegy 120 egyéni vállalkozó, 16 gazdasági társaság dolgozik Nyárlőrincen. Pap Sándor ismertette a település által elnyert pályázatokat, fejlesztéseket is.

Bács-Kiskun megyében 60 településen 81 falu- illetve tanyagondnoki szolgálat működik. A mostani szakmai napon megismerkedtünk Nyárlőrincel, az ott folyó – többek között a tanyagondnoki – munkával. Természetesen a falu- és tanyagondnokokat érintő jogszabályváltozások is szóba kerültek. A szociális törvény változásával a tanyagondnokok közfeladatot ellátó személynek minősülnek, ezáltal kicsit védettebbek is lettek. Igaz, Bács-Kiskun megyében nem volt még arra példa, hogy valamilyen atrocitás érje a feladatot ellátó embereket. Az új törvény bevezetésével csökken a szakmában dolgozók dokumentációja. Most már elismerik azt is, ha valaki ezen a területen felsőfokú képesítéssel rendelkezik. Eddig erre nem volt mód. Ezután mindenkit a végzettségének megfelelően lehet besorolni. Az újonnan bevezetett dokumentációval a normatíva pontos elköltését jobban lehet igazolni. Mi azonban jobban szeretnénk egy még egyszerűbb dokumentációt. A találkozó arra is alkalmat adott, hogy a településeken dolgozók megismerjék egymás munkáját, új ötletekkel, tapasztalatokkal térjenek haza.

Az összejövetelen természetesen szakmai kérdéseket is feltehettek a jelenlévők. Felmerültek kérdések a helyet-

tesítéssel, a túlóra és szabadsággal kapcsolatban. Megvitatták azt is, hogy az új jogszabályokban melyek azok a pontok, amelyek nem életszerűek. Ezt továbbítani fogják a szakminisztériumnak. Egy-egy tanyagondnoki szolgálat működéséhez az állam közel kétfélmillió forinttal járul hozzá évente. Ehhez az önkormányzatoknak még több százezer forintot hozzá kell tenniük, hogy a szolgálat működőképes legyen.

A fórum után üzemlátogatáson vettek részt a falu- és tanyagondnokok a Masped Olympos Kft-nél.

Szentirmay Tamás

Zsombó

Csongrád megyei tanyagondnokok, polgármesterek, intézményvezetők, civil szervezetek vettek részt a Zsombón megrendezett szakmai napon. A program az általános iskolások műsorával, majd a Zsombói Szépkorúak Egyesülete tréfás jelenetével kezdődött. A rendezvényen megjelenő több mint 50 résztvevőnek Gyuris Zsolt polgármester bemutatta a község fejlesztési törekvéseit. Zsombó azon ritka települések közé tartozik, ahol a jól tervezett fejlesztéseknek köszönhetően is nő a lakosság-szám. Huszonnégy civil szervezetük közül a Szivárvány Nagycsaládosok Egyesülete, valamint a Wesselényi Ta-

nyai Népfőiskola színvonalas munkája példaként állítható a tanyás térséggel rendelkező települések számára. (Róluk bővebben lapunk 11. oldalán írunk!)

A Zsombón működő három tanyagondnoki szolgálat a tanyavilágban élők mindennapjait könnyíti meg. A kollégák (Kiss Gábor Ernő, Józsvai István, s az újonnan belépő Kothencz István) részletesen beszámoltak munkájukról, sőt még egy kisfilmet is levetítettek, amely által megismerhette a hallgatóság a szolgálat sokrétűségét.

Csörszné Zelenák Katalin, a Falugondnok Duna-Tisza Közi Egyesületének ügyvezetője ismertette a 2011. január 1-től életbelépő, a falu- és tanyagondnoki területet érintő rendeletmódosításokat. A Csongrád Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatalának vezetője, Dr. Mezey Róbert pedig tájékoztatást adott a gyámhivatal új feladatairól, és bemutatta a Kormányablak működését.

(Folytatás a 4. oldalon...)

(Folytatás a 3. oldalról...)

A jelenlévők a tanyagondnoki szolgálatok eredményesebb működése, a tanyagondnoki dokumentáció egyszerűsítése, s a Magyar Államkincstári ellenőrzések szabályszerűsége érdekében több javaslatot tettek, melyeket az egyesület a Nemzeti Erőforrás Minisztériumának továbbít.

Mezőhegyes

A mezőhegyesi tanácskozáson Békés megyei települések polgármesterei, jegyzői, intézményvezetői, valamint falu- és tanyagondnokai vettek részt. Elsőként Kovácsné Dr. Faltin Erzsébet polgármester asszony köszöntött bennünket és bemutatta a település régmúltját és jelenét. Majd a három tanyagondnok, Mitykó József, Pósa István, Hanczik Tibor beszélt a szolgálatáról és a feladatairól. Bár a tavalyi jégverés nyomai még elevenen élnek a gondolatokban és

láthatóak az épületeken, most a belvíz elleni védekezés ró több tennivalót a mezőhegyesiekre. Végül bemutatkozott a városvédő civil szervezet, melynek vezetője Kerekes György sétára invitált bennünket, melynek során megmutatta a település főbb látnivalóit. Megtekintettük a helyi múzeumot, az egykori királyi ménesbirtok épületegyüttesét, és a több száz éves faritkaságokat.

A szociális rendeletek változásairól Csörszéné Zelenák Katalin adott tájékoztatót, bemutatta a kötelező, egységes dokumentációt (hivatalos nevén tevékenységi naplót), amit január elsejétől minden falu- és tanyagondnoknak vezetnie kell. Felhívta a figyelmet arra, hogy nyilvántartásra és megállapodásra már nincs szükség. Volt kérdés az alapképzésről, a továbbképzésekről, a működési engedély kiadásáról, a statisztikai jelentésről, a pályázatokról, a dokumentáció vezetéséről – mindegyikre kielégítő válasz érkezett. A tanácskozás ebédrel és baráti beszélgetéssel zárult.

Nagy Zsoltné
Csárdaszállás

Szelevény

Szelevény az Észak-alföldi régióhoz tartozik. Jász-Nagykun-Szolnok megye legdélebben fekvő községe, a Tiszaszeg déli peremén, a Körös jobb partján terül el, határának egy kis része (Malom-zug) a folyó másik partjára esik. A település Cséppával, Cserkeszlővel és

Kunszentmártonnal szomszédos. A 44. számú főútról bekötőúton lehet megközelíteni, s kiépített utak kötik össze a szomszédos Cséppával, illetve Tiszasassal. A Kunszentmárton-Lakitelek vasútvonal érinti. Felszínének kialakításában a Körös folyó játszotta a főszerepet, maga a községmag is egy lefűzött Körös-holtág melletti magaslatra települt. A határ nagy részét kiszáradt morotvák, vagy csatornává alakított egykori holtágak hálózák be és tagolják a felszínt (Demeter ér, Vadas ér, Bivalyos csatorna, stb.). Szelevény kiváló horgászati és kempingezési lehetőséggel szolgál minden látogatónak. Jelentős az apróvadállomány, amely fontos a vadászturizmus szempontjából.

A történelmi múltat kutatva megállapítható, hogy a településről szóló írott dokumentumok az 1300-as évektől kezdve lelhetőek fel. Neogótikus stílusú katolikus temploma 1911-ben készült el, s ez az önálló egyházközségi élet kezdetét is jelentette. Kunszentmártonnal közös tanács működött 1992-ig, akkor lett a község újra önálló. Sajnos a lakosság létszáma folyamatosan csökken. Jelenleg 1124-en laknak itt, sajnos elöregedő faluról beszélhetünk. A község három részből áll: Szelevény, Halesz, Pálóczi – így az itt élő emberek ellátása még nehezebb feladat elé állítja az önkormányzatot.

Nagyon jó gondolatnak tartottuk, hogy Szelevényen is próbáljuk meg a tanyagondnoki szolgálat elindítását. Szerettük volna csökkenteni azt a hátrányt, amely egy kis település lakosságát érinti a városokhoz, illetve a gazda-

gabb településekhez képest. A kezdő lépéseket a Falugondnoki Duna-Tisza Közi Egyesülete munkatársainak áldozatkész segítségével sikerült megtenni. Ami pedig a jövőt illeti: szeretnénk még nagyobb biztonságban tudni, illetve még jobban kiszolgálni, ellátni lakosainkat (házi jelzőrendszer, polgárőrséggel fokozottabb együttműködés, házi segítségnyújtás további fejlesztése).

Fontosnak tartjuk, hogy a falugondnok ismert legyen az idősök körében és a betegek is elfogadják. Segítőképzés, megbízható társra van szükség, aki feladatát nem egy munkahelyként fogja fel, hanem hivatásként! Az a jó, ha vidám természetű, optimista, lelket tud önteni a rászoruló emberekbe. Szelevény tanyagondnokával, Szántó Gáborral remekül egymásra találtunk. Teljes mértékben megbízunk egymásban.

Pánczél Ferenc
polgármester

Hírek

Vajdasági együttműködés

A kishegyesi Női Fórum a Falugondnokok Duna–Tisza Közi Egyesületével együttműködésben NCA támogatással szakmai műhelymunkát szervezett, melynek február végén volt az egyik állomása Kishegyesen. A programot Tóth Anita és Tumbász L. Kornélia állította össze.

A rendezvényt Zsidai Erzsébet a Nők Kishegyesi Fórumának elnö-

ke nyitotta meg. Felidézte, hogyan valósulhatott meg a határon átnyúló, két országot felölelő program. A szakmai műhelymunkában részt vett Csörsz Zelenák Katalin, Sümeginé Ország Edit, Katona Miklós Magyarországról, egynéhány tanító, több magán- és civilszervezet képviselője, valamint a Női Fórum tagjai a Vajdaságból.

Dél előtt a helyi gyermekeknek szerveztek foglalkozásokat a farsang jegyében. A délutáni szakmai műhelyt Katona Miklós egyetemi tanár vezette, aki rámutatott azon szituációkra, melyek konfliktuskezelési technikát igényelnek, valamint különböző eszközök, játéktárgyak bevonását teszik szükségessé.

A falugondnokságok tevékenysége kiegészül a kultúrát, információt közvetítő tevékenységgel, ünnepek és rendezvények szervezésével, falvak egymás közötti kapcsolatainak ápolásával. A falugondnoknak nemcsak az időseket kell ápolnia, hanem foglalkoznia kell a családokkal és a fiatalokkal is, ha csak olyan rövid időre is, amíg hozza-viszi a gyerekeket az iskolából. Segítenie kell, hogy erőszakra ne erőszak legyen a válasz.

Áprilisban a program folytatásaként a kecskeméti Szórakaténusz Európai Játékközpont Alapítvány és a Falugondnokok Duna–Tisza Közi Egyesülete segítségével látogatnak el Kishegyesre foglalkozásvezetők, akik a Női Fórum egyesület tagjainak, civil szervezeteknek, érdeklődőknek mutatják be a gyermekekkel való foglalkozás lehetőségét.

Tóth Anita

Zabijacka – búcsúval

Szarvason, a Középhalmi iskola épületében a disznótoros vacsora (zabijacka) hagyományát elevenítette fel a szarvasi Civilek a Külterületért Középhalmi Egyesülete. A zabijackán elmaradhatatlan az orjaleves, a töltött káposzta, a sült hurka, kolbász, és természetesen a jókedv.

A szervezésből kivette részét Dernovics László, a külterület önkormányzati képviselője és tanyagondnok is, aki mindig sokat tett a közösségért – betegsége miatt azonban nyugdíjba vonult. Egyesületünk a februárban megtartott vacsorán búcsúzott el tőle. Tapasztalataira a jövőben is számítnak.

Civil Kalauz

A www.civilkalauz.hu honlap gyűjti az országban működő legjobb és legmegbízhatóbb nonprofit civil kezdeményezéseket, és ismerteti munkájukat. A Kalauzt szerkesztő közösség az Új Reformkor mozgalom, melynek vezetője Hankiss Elemér. A honlapra fölkerült a Falugondnokok Duna–Tisza Közi Egyesülete is.

Elismerés

A TÖOSZ Elnöksége 2011-ben a TÖOSZ Tűzzománc Emléklap kitüntetést a Falugondnokok Duna–Tisza Közi Egyesületének adományozza eredményes és következetes tevékenységéért. A rangos elismerést a TÖOSZ 2011. március 29-én, 10 órakor kezdődő küldöttgyűlésén adják át.

Zajlik a képzés Kispiacon

Hasznos ismeretek

Az IPA Magyarország-Szerbia Határon Átnyúló Együttműködési program részeként indult képzés 2011. január 29-e óta zajlik sikeresen, ahová Horgosról, Kispiacról és Ludasról, Királyhalomról és Palicsról érkeztek hallgatók, akik olyan elméleti és gyakorlati ismereteket sajátítanak el, amelyeket sikeresen alkalmazhatnak majd a szociális szférában.

Idézzük fel a kispiai képzés egy napját. A délelőtti folyamán Subicz József mentőtiszt tartott előadást az elsősegélynyújtásról. Megtudhattuk, hogy az ez iránti igény először Mária Terézia idejében jelent meg, aki előírta az embermentési kötelezettséget. Szimbóluma a Konstantin-kereszt, melynek három ága: felismerés, segítségkérés és ellátás.

Az előadó kitért a mentőhívás folyamatára és rendszerére. A bejelentés során közölni kell a sérült nevét – ha tudjuk –, a baleset helyszínét, okát, illetve a bejelentő nevét és telefonszámát, hiszen ezen információktól nagyban függ a mentés sikeressége. A képzés résztvevői ezen kívül megismerhették a baleseti helyszín fogalmát, a betegvizsgálat menetét, a riasztó tüneteket, a sérültosztályozást, valamint a sérülések fajtáit és ellátási módjukat. Gyakorlati ismeretek keretében a hallgatók többek között kipróbálták a Rautek-féle műfogást, amellyel a sérült autóból való kiemelését lehet biztonságosan és gyorsan elvégezni.

Déltől a 2003-ban alakult Szabadkai Egyházmegye Caritasának házi ápolásban dolgozó munkatársai tartottak előadást. A házi ápolásban jelenleg 280 szabadkai és környékbeli gondozottal foglalkoznak heti két alkalommal, akikhez kerékpáron jutnak el. Több szociális intézménnyel is sikeresen együttműködnek, amely lehetővé teszi a magas színvonalú ellátást és gondozást.

Elsőként Ábrahám Erika a geriátriát, azaz az öregedés folyamatát ismertette meg a hallgatókkal. Az öregedés lassú, észrevétlen folyamat; késleltetni lehet, de megállítani nem. Következményeként fiatalok és idősök távolodnak el egymástól, az erős, gondoskodó szülőből gondozott lesz. Az idősök kiszolgáltatottá, magányosá és zárkózottá válnak, bizonytalanságban, tehetetlenségben élnek.

Minden idős vagy idősödő öt geriátriai „óriással küzd”, amelyeket tudni kell felismerni és kezelni: ezek az esések, a felfekvési sebek, az inkontinencia, a mozgásképtelenség és a zavartság.

Az idősekkel való törődés sok figyelmet, óvatosságot és nem utolsósorban türelmet igényel. „Egyenrangú partnereknek kell tekinteni az időseket” – hangsúlyozta az előadó. Szó esett azokról a kommunikációs módszerekről is, amelyekkel a hallgatók közeledhetnek az idősek felé, illetve az ezekhez szükséges erkölcsi és morális értékekről. A legfontosabb az empátia, a közvetlenség, a szeretet és a szociális érzékenység. A kommunikáció során kerülni kell a felszínességet, bizalmasan kell közeledni. Nyitottnak kell lenni akkor is, ha a gondok, problémák kerülnek előtérbe. Az idősek társaság híján arra vágnak, hogy meghallgassák őket – ez és a közös kapcsolódási pontok megtalálása kiváló táptalaja lehet egy jó kapcsolat kialakulásának.

A következőkben Horváth Henrietta az idősek életminőségével, életmódjával foglalkozó előadását hallhatták a képzésben résztvevők. Henrietta ismertette a térségben élő idős emberek hétköznapi szokásait, életkörülményeit az általánostól egészen az extrém példákig.

A falugondnoknak azokra az emberekre is kell figyelniük, akik depresszióval, magánnyal, szegénységgel és tétlenséggel küzdenek, ők alkotják

a veszélyeztetett csoportot. Az első lépés felderíteni az idős érdeklődési körét, majd ennek megfelelően moti-

válni kell. Az előadó gyakorlati példákon keresztül szemléltette azokat a kommunikációs technikákat, amelyek-

kel ki lehet zökkenteni az időseket a megszokott, hétköznapi rutinból. A cél az, hogy az idős is hasznosnak, tevékenynek érezze magát, javítva ezzel az életminőségén. Az előadás végén a hallgatók megosztották egymással és az oktatókkal eddigi tapasztalataikat. Ezekből kiderült, hogy a környékbeli idősekre jellemző a magány és a zárkózottság. Nehezen fogadják el az újdonságokat, kevesen járnak rendszeresen közösségbe.

A képzés után a Magyar Királyi Asztal Lovagrend tagjának, Varbai András szakácsnak köszönhetően ízletes ebéd zárta a szombati programot.

Kürtösi Zoltán Milán

Szükség és lehetőség

A Kovászna megyei Komollón március 9-én falugondnokságot népszerűsítő konferenciát rendezett a Kovászna Megyei Tanács, valamint a Romániai Falugondnokságok Szövetsége. A szolgálat háromszéki lehetőségeit fűrésző program házigazdája Balla Barna komollói református lelkész és egyben Háromszék első falugondnoka volt.

2005-ben a falugondnokság úgy került be az Európai Unió legjobb gyakorlatai közé, mint a vidéki emberek helyben tartásának egyik eszköze. Nagy szükség van a falugondnoki szolgáltatókra Erdélyben is, hiszen a statisztikák azt mutatják, hogy a lakosság száma évről évre csökken, kevés a születés és magas a halálozás száma, nő a fiatalok elvándorlása is.

Tamás Sándor, Kovászna megye elnöke szerint a falugondnoki szolgálat újjáépítheti a Székelyföldet a morál, az értékek területén is. A közigazgatás partner kíván lenni ebben, pályázattal segíti a megyében elinduló és működő falugondnokságokat. Balla Barna a komollói példán (sikerült megoldania a komollói kisiskolások szállítását, megoldásokat keres a település lakóinak problémáira a gyógyszerbeszerzéstől a hivatalokkal való kapcsolattartásig) mutatta be, hogy minden falugondnokságnak a felmerülő igényekre kell válaszolnia. Balázs Sándor, a Romániai Falugondnokságok Szövetségének elnöke a falugondnokság szüksé-

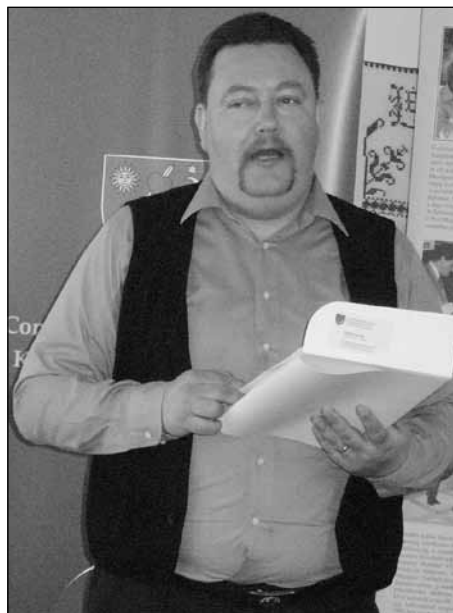
gességét ecsetelte, mivel Erdélyben megszűntek a háromnemzedékes családok. A falugondnokság ezt nem tudja pótolni, de segítheti az idősebb nemzedék életét is.

Ghyczy Gellért, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium főosztályvezető-helyetese röviden ismertette a Magyarországon huszonegy éve működő szolgálatot, ami a falvak nehéz helyzetéből történő kiút keresésével kezdődött. A falugondnokság az önkormányzatok szemével nézve népszerű szolgálat, működtetésével a településen élők elégedettek, kis befektetéssel létrehozható, olcsó a működtetése, egyszerűen szabályozható, könnyen rendszerbe

szervezhető hatékony szolgáltatás; hozzáférést nyújt a helyben hiányzó szolgáltatásokhoz; jelző, megelőző funkciója van. Ám önkormányzati segítség nélkül nehezen tartható fenn. A szakember javaslata szerint Romániában is támogatási rendszert kellene felállítani, illetve meg kell találni az uniós források lehívásának módját.

Zonda Erika, Hargita Megye Tanácsának Vidékfejlesztési igazgatója a falugondnokságok Hargita megyei példáján mutatta be a megyei segítségnyújtás lehetőségét. Hargita megyében négy civil szervezet tíz településen működtet falugondnokságot, melyeket pályázati formában támogat Hargita megye.

Csörsz né Zelenák Katalin, a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének ügyvezetője magyarországi példákkal szemléltette a jól működő falugondnokságok sokszínűségét, és hangsúlyozta az egymástól való tanulást is. Vetésy László a szövetségben működő falugondnokságok működtetésének fontosságáról beszélt. Feltette, hogy egyaránt szükséges lenne falugondnoki szolgálatot indítani színmagyar, vegyes ajkú, valamint román falvakban is. Jó példákat mutatott be a falugondnokság működtetésére Marian Ida Szilágybagos polgármestere, valamint Vajda Imre Székelypalánk és Tófalvi Péter Fenyőkút-Pálpataka falugondnoka.

(zelenák)

Legfontosabb a bizalom

Seres Ferenc több mint egy évtizedig látta el a tanyagondnoki feladatokat. Most lezárult életének egy szakasza, amire jó szívvel fog emlékezni. A véget nem érő, fárasztó teendők sosem szegték kedvét, épp ellenkezőleg: ezek adtak neki erőt a folytatáshoz. Mindig teljes odaadással, jó szívvel segített másokon. Sok barátra, ismerősre, és nem utolsósorban élettapasztalatra tett szert a tanyagondnoki munkája révén.

– *Mikor és miért lettél Csólyospáloson tanyagondnok?*

– A termelőszövetkezet megszűnése után, 1998-ban nekem sem volt tovább munkám. De szerencsére akkor hirdették meg a tanyagondnoki állást. Helyismeretem és ismeretségem miatt gondoltam úgy, hogy jó eséllyel pályázhatok. 1999 januárjában megválasztottak, s attól kezdve láttam el a tanyagondnoki teendőket. Munkám során naponta 50-60 emberrel tartottam közvetlenül a kapcsolatot. Bevásároltam, ételt hordtam nekik, ha a szükség úgy kívánta, orvoshoz vittem őket. Megtanultam, hogy a bizalom, a közvetlenség nélkülözhetetlen eleme a munkának. Nélküle nem működhet hatékonyan a szolgálat. A tanyavilágban mindez hatványozottabban jelenik meg, az idősek igénylik, keresik a bizalmat, de egyfajta egészséges bizalmatlanság is kialakult bennük, amelyet nekünk, falu- és tanyagondnokoknak le kell küzdenünk.

– *Felmerültek különleges igények a szolgálatban?*

– Az irodai munka után érdekes volt megtapasztalni, hogy mennyire széles skálán mozognak azok a feladatok, amelyeket el kell látnom. A háziállatokkal kapcsolatos teendőktől kezdve egészen a válóperes papírok intézéséig sok mindent meg kellett oldanom a közel tizenkét év alatt. Van egy emlékezetes esetem, amikor egy idős, világtalan embert sikerült megmentenem a fagyhaláltól. Az ájult bajbajutotthoz a kutyája vezetett el. Szerencsére még időben érkeztem, és a házban fel tudtam melegíteni. Később magához tért, orvost sem kellett hívni hozzá.

– *Milyen terveket sikerült megvalósítanod?*

– Önkormányzati képviselőként többször lobbiztam sikeresen a csatornázásért és a játszótérért, amelyek aztán pályázat útján valósultak meg.

– *Adódtak nehézségek is?*

– A tanyagondnok legnagyobb elengedési az időjárási nehézségek és a rossz útviszonyok – ezek mindenkit próbára tesznek. Az utóbbi év eszései többször gondot okoztak, az is előfordult, hogy nem lehetett bejutni a tanya autójával. Ilyenkor gyalogosan, magas szárú gumicsizmában kellett megközelíteni a gondozottat. Ez lényegesen meghosszabbította a munkaidőt, ugyanakkor minden teendőt el kellett látnom.

– *Mit üzensz a leendő falu- és tanyagondnokoknak?*

– Kitartást kívánok nekik, végezzék teljes erőbedobással a tanyagondnoki munkát, amely igen nehéz, ámde szép hivatás. Az legyen a céljuk, hogy mindig jó szívvel gondoljanak rájuk az ellátottak. Munkájukat kezeljék becsületbeli ügyként, törekedjenek az eredményességre. A mostani szolgálatok sikeresek, van honnan példát venniük.

Seres Ferenc nyugdíjas éveiben sem mond le az aktív életről, szeretne minél több időt eltölteni szeretteivel, illetve újdonsült nagypapaként unokáival. Várják a családi vállalkozással kapcsolatos mindennapos kötelezettségek is, hiszen érdekelt a környékbeli tejfelvásárlásban.

Felügyelő-bizottsági elnökként pedig továbbra is szívügye az egyesület és annak tevékenysége. Amint ígéri, rendezvényeinken, találkozóinkon a jövőben is részt vesz. Az elkövetkezendő – remélhetőleg hosszú és zavartalan – nyugdíjas évekhez ezúton kívánunk sok erőt, kitartást, és ami a legfontosabb: jó egészséget!

K. Z. M.

Több fényt a tanyákra

Magyarországon mintegy félmillió ember él lakott településeken kívül, tanyai körülmények között. Ötezer tanyán még a mai napig sincs vezetékes villany. A dokumentumfilm készítői a tanyavilág egyik legjobb szakemberével, dr. Font Erzsébettel látogattak végig családokat, akik arról is bizonyosságot tettek, hogy a nehéz körülmények ellenére is érdemes a természetközeli életmódot választani.

A filmből bugacpusztaházi, fülöpjakabi, bugaci példákon keresztül ismerhetjük meg a tanyai gazdálkodás örömeit, nehézségeit. Polyák Tibor fülöpjakabi tanyagondnok pedig a tanyagondnokok munkáját, így a fülöpjakabi szolgálatot is bemutatja. Így jellemzi a szolgálatot: „Sokszor a jó szó már gyógyír!”

Az MTV által 2011-ben készített dokumentumfilm operatőre Reich László, rendezője M. Nagy Richárd.

Olvassatok minden nap!

A Nemzeti Civil Alapprogram pályázata keretében a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének lehetősége volt a Kincskeresők Egyesületével együttműködve értéketermelő bemutató foglalkozások szervezésére falugondnokok településeken – civil mintaként. Csárdaszállás, Sarkadkeresztúr, Csengele, Öttömös, Fülöpjakab, Balotaszállás, Újszilvás, Nyársapát, Tizsakürt és Szelevény községekbe a közös játék, az együttes alkotás öröme Koleszár Márta segítségével vihettük el. Az Egér a könyvtárban, a Sárkánykaland és az Egy boszorkány fél füle foglalkozásokból választhattak. Iskolában, művelődési házban, közösségi házban és könyvtárban zajlottak az irodalmi foglalkozások. A résztvevő gyermekek létszáma változatos volt: 12-től 46-ig számoltuk őket.

Több helyen most találkoztak a kortárs irodalommal először a gyerekek. Ezúttal azonban megismerkedhettek egy sárkánnyal, amelynek mindegyik feje mást csinál. Gianni Rodari Macskaevő egere, Czigány Zoltán Csoda és Kósza nevű lova, Balázs Ágnes

golyókapkodót, Szabó Magda művéből pedig megtudtuk, hogy Ki hol lakik. Lackfi János Hetelés című versének hatására nagyon ügyesen fűzték sorra a gyerekek saját ötleteik alapján, hogy mit érdemes hétfőn, kedden, szerdán és a hét többi napján csinálni.

egy rövid üzenet jelent meg: „Olvassatok minden nap!” Az önálló feladatokat mindenhol nagyon élvezték, bár volt olyan település, ahol a pedagógus is szeretett volna külön feladathoz jutni, annyira magával ragadta a játék.

Az olvasás lehetősége nem függ

A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Katona József Könyvtára fejlesztésében készült Versről versre kártyákkal minden korosztály szívesen

össze semmi mással, csak a szándékkal. Koleszár Márta mindig felhívta a gyerekek figyelmét arra, hogy a bemutatott könyvek mindenki számára elérhetőek a helyi könyvtárban, de beszélt a könyvtárak közötti együttműködésről is, mely alapján a keresett köteteket másik, nagyobb bibliotékákból hozathatják meg. A gyerekek közül sokan rendszeres könyvtárlátogatók, de többen elismerték, hogy csak a legnagyobb szükségben, mint például egy-egy kötelező olvasmány beszerzésekor kanyarodnak az intézmény felé.

Találkoztunk olyan kisfiúval, kinek verseit rendszeresen olvashatják a helyi újságban, ám sajnos olyannal is, aki alig-alig tudott olvasni. De egyvalami bennük is közös volt: az alatt a 45 perc alatt, amíg e játékos foglalkozások tartottak, mindannyian úgy érezték, hogy ezután érdemes többet és gyakrabban olvasni. Az összeválogatott történetek, mesék és versek még a felnőttek számára is meghozták a kedvet, hogy felidézzék gyermekkoruk kedves meséit, regényeit, hiszen Csukás István és Szabó Magda művei már az ő gyermekkorukban is jelen voltak.

Bognár Annamária

Lufija és Szamócája ugyancsak „jelen” volt. Beszélgettünk Csukás István Keménykalap és krumpliorr című könyvének hőseiről – a Vadliba őrs még a komor kamaszokat is mosolyra fakasztotta –, valamint Pom Pom meséiből megidézttük a Madárvédő

játszott. Ismeretlen versidézeteiket párosítottak össze rím, ritmus, hangzás alapján. Lelkesen irányította iskolatársait az egyik település kis tanulója, kinek kezében ezek a szótagok voltak: nap!, vas, tok, den, min, ol, sa. Miután szépen sorba rendezte iskolatársait,

Civil példák

Város- és Környezetvédő Egyesület

Mezőhegyesi egyesületünk közhasznú civil szervezet. Célja, hogy segítse a város építészeti, környezeti és természeti értékeinek megőrzését, korszerű és esztétikus fejlődését, szépítését. Ápolja a lakóhely hagyományait, szellemi örökségét, védje erkölcsi tisztaságát, erősítse a lakosság szeretetét szülőhelyéhez, otthon adó környezetéhez.

Együttműködünk a helyi önkormányzattal, a gazdálkodó szervekkel, az intézményekkel és más társadalmi szerveződésekkel. Felkutatjuk és összehangoljuk az anyagi forrásokat. A lakosság közreműködéséhez megfelelő szervezeti és anyagi feltételeket teremtünk.

A fiatalabb korosztályt az ifjúsági tagozat színes programjaival szólítottuk meg. Nyaranta egyhetes táborban ismerkednek a gyerekek Mezőhegyes építészeti és természeti kincseivel. Kulturális tevékenységünket a legkülönbébb képzőművészeti kiállítások és képzőművészeti táborok szervezésében fejtjük ki.

Mezőhegyes Európában egyedülálló agrártörténeti település mind

Mezőhegyest páratlan történeti együttesként, a maga egészében a Világörökség kincsei között tudhatnánk.

Nemes elődeink örökének megőrzését, illetve megóvását szolgáljuk az évente megjelenő Mezőhegyesi Füzetek sorozatunkkal. Eddig meg-

dergyár (2007); A „Városért” (2008); Családtörténetek (2009); Zsóriné Kovács Márta: Az iskolai könyvtár (2010).

Folyamatosan keressük azokat a forrásokat, melyekkel műemlékeinket megóvhatjuk, adott esetben új tartal-

jelent: Balanyi Miklós: A mi utcánk (1999); Kovács János: Volt egyszer egy cukorgyár (2000); Tarkó Gábor: Menedéke volt a szökevényeknek, s börtöne a hazafiaknak (Mezőhegyes

lommal megtöltve élhetnének tovább. Már 18 műemlékre helyeztünk el márványtáblát, az adott műemlék legfontosabb jellemzőit feltüntetve. A helyiek közadakozásából újjáittattuk fel a Traun kápolnát, melyet azóta műemlékké nyilvánítottak, és templomaink tornyának megvilágításának kivitelezésére is egyesületünk mozgósított.

A környezetvédelem terén felhívásainkkal, cikkeinkkel, hirdetéseinkkel hívjuk fel a lakosság, a gazdálkodók figyelmét az egészséges lakóhely megóvásának fontosságára, az aktuális feladatokra.

Évről évre egyre nagyobb érdeklődés kíséri az egyesületünk által 2000-ben alapított Platán-díj átadási ünnepségeinket. E díjjal ismerjük el a város szolgálatában, a város fejlődésének elősegítésében, lakóhelyünk érdekeinek előmozdításában és az egyetemes emberi értékek gyarapításában, valamint a település rendezettsége, tisztasága érdekében kifejtett kimagasló, példamutató tevékenységet. A díj platánfát, vagy platánfa levelét ábrázoló tűzzománc kép.

Kerekes György elnök

szerkezetében, mind épületegyütteseiben. Megóvása érdekében számos kezdeményezéssel éltünk és élünk. Kezdeményezésünkre és igen eredményes adománygyűjtési felhívásunkkal két éve felújíthattuk temetőnkben a kápolnát. Szeretnénk, ha

1848-49-ben) (2001,2009); Kerekes György: Cselédek, summások, szakmányosok (2002); Templomaink (2003); Balanyi Miklós: Az elbocsátó iskolapadok (2004); Gyermekszemmel (2005); Tarkó Mihályné: Kezek dicsérete (2006); Kalmár Edit: A ken-

Civil példák

Szivárvány Zsombói Nagycsaládos Egyesület

A kilencvenes évek elején működött településünkön egy nyolc-tíz familiából álló nagycsaládos csoport, amely a Szegedi Nagycsaládos Egyesülethez tartozott. Működésük abból állt, hogy a tagdíjat befizették, a kapott adományokat elosztották maguk között. 1994 tavaszán az egyik összejövételükre meghívtak, mint önkormányzati képviselőt, hogy néhány ötlettel segítsek nekik színesebbé tenni közösségi életüket. A tanácskozás úgy ért véget, hogy ideiglenesen elvállaltam a csoport vezetését. Munkához láttunk. Először az egyesületet nyitottá tettük mindenki számára, aki a településért, a közösségért tenni szeretne. Nagyon sokan jelentkeztek. Egyre több program megrendezését vállaltuk fel. Kezdeményezéseink jó híre eljutott a Szegedi Nagycsaládosok vezetőségéhez is. Azon gondolkodtak, hogyan lehetne példánkat más településeken is követni. Közösen szerveztünk néhány kirándulást, jótékonyági bált. Az 1996-os év végén úgy gondoltam, érdemes lenne önálló egyesületté válnunk. Ez meg is történt: 1997 tavaszán megalakult a Szivárvány Zsombói Nagycsaládosok Egyesülete. Hatvan családdal, azaz 250 fővel láttunk munkához. Felvállaltuk az önkormányzati, közösségi, kulturális és hagyományőrző rendezvények szervezését. A közterületek takarítását, fásítást, virágosítást és minden olyan feladatot, amely szebbé teszi településünket.

Az éves programok közül csak néhányat szeretnék kiemelni: január végén az előző esztendő évről való rendezvényével kezdünk, ahol megünnepeljük a sikereket. Február: farsang, télbúcsúztató, fánksütő verseny, szomszédoló, óvodás jótékonyági bál. Március: iskolabál, nőnap, kulturális csoportok vetélkedője. Április: tavaszi nagytakarítás, fásítás. Május: majális megrendezése, virágosítás,

gyermeknap. Június: falunap megrendezésének segítése. Július: közös programok, nyári táborok, kirándulások szervezése. Augusztus: utcabál megszervezése. Szeptember: elkezdjük szervezni a Falunkért Jótékonyági bált, amely minden évben egy-egy nemes célt szolgál. Október: kulturális csoportjaink műsorral készülnek a novemberi Nagycsaládosokért jótékonyági bálra az idén 18. alkalommal. December: idősek napja az idén 20. alkalommal; minden 60. életévét betöltött időset meghívunk december első vasárnapjára a Közösségi Házba, ahol műsorral, vendéglátással, egy kis karácsonyi ajándékkal kedveskedünk nekik. Jelenleg 647 idősünk van. Az év utolsó, de legszebb rendezvénye a Családok Karácsonya, ahol megajándékozunk egymást. Túl vagyunk a 12. sikeres pályázaton. A közel két évtizedes munkánk során bebizonyosodott: lehet közösségben élni és dolgozni!

Gyuris László

Wesselényi Tanyai Népfőiskola

Zsombó 1950-ig Dorozsma településhez tartozott, ahol a népfőiskolai mozgalomnak is hagyománya volt a két világháború között. A korábban működő kulturális körök, népfőiskolák, a tanyai iskolák társadalmi és szellemi kisugárzását őrizte meg a Wesselényi Népfőiskola, amely az ország legrégebb óta (2011-ben a harmincadik tanévet kezdi) folyamatosan működő népfőiskolája.

A tudományos-ismeretterjesztő közösséget 1982-ben alapították a valamikori iskolaépületben, a környékbeli tanyaiaknak, akik nagyrészt ebben a hétablakos házban tanultak meg írni, olvasni, és később is találkozgattak a téli estéken. A novembertől februárig tartó tanév alatt húsznál kevesebb előadást nem tartanak, de a hallgatóság igénye egyre nagyobb. Az iskola motorja Horváth Dezső újságíró, aki a tanmenet összeállításáért felelős. Sipos Mihály gazdálkodó a Tanyai Népfőiskola vezetője mutatta be tevékenységüket a zsombói szakmai napon.

(zelenák)

Gyógynövénytár

Szagosmüge (Asperula odorata L)

Népies neve:

Májusfű, erdőmesterfű.

A növény leírása:

A buzérfélék (Rubiaceae) családjába tartozik. Illatos, évelő növény. Megtalálható erdőkben, bükkösökben. Fehér színű, kicsiny virágai májusban nyílnak. Négy élű, sima, zöldes szárán minden csomónál 2 tojásdad alakú, kocsánytalan levél helyezkedik el átellenesen, 4-6 a levelekkel azonos méretű pálmalevével együtt. Fehér virágai a szár végén sátorozó bogernyőt alkotnak. Apró, gömb alakú iker kaszattermését horgas szőrök borítják.

Hogyan gyűjtsük?

A növény föld feletti virágos részét használják gyógyászati célokra, amelyet május környékén gyűjtenek.

Mi van benne?

Aszagos müge hajtása melilotozidot tartalmaz, melyből szárítás során kumarin keletkezik. A növényi

drogban megtalálhatók még iridoid glikozidok is.

Mire jó?

Föld feletti részeit a népi gyógyászatban neurotikus állapotok (idegesség, álmatlanság, fokozott ingerlékenység) és görcsök, valamint emésztési zavarok (renyhe emésztés, felfúvódás, bőfűgés) tüneti kezelésére alkalmazzák. Száritott hajtásait teakeverékekben íz javítóként is alkalmazzák. Az orvostudomány vénás megbetegedéseknél használja kivonatait, a kumarin gyulladáscsökkentő, keringésjavító hatásai miatt.

Hogyan használjuk?

Tea: Vese-, máj- és epebántalmak esetén ajánlják.

Jó tudni!

Szennyezett területről ne gyűjtsük a növényt! A szagos müge kivonat tea-ként történő, hosszú távú fogyasztása nem ajánlott. Véralvadást gátló gyógyszerekkel való együttalkalmazását kerülni kell. A belőle készült teaforrázat gyermekeknek is adható, túladagolva azonban szédülést és mérgezőes tüneteket okozhat.

Alapképzés Lakiteleken

Május első hetében indul az új falugondnoki alapképzés a Laki-teleki Népfőiskolán. A résztvevők 180 óra elméleti és 80 óra gyakorlati képzést követően tehetnek vizsgát. Ennek keretében minden falugondnoki településen, illetve tanyagondnoki körzetben tanyafórumra és a szolgálat bemutatására is sor kerül.

Előnyben a helyi termelők

Két tanyagondnoki település önkormányzata is nevezett egyesületünk működési területéről „A mi menzánk” napra. Szentkirályon és Fülöpjakabon élő gyermekek és felnőttek ehettek egészséges, finom helyi ételkülönlegességeket.

Az akció célja, hogy évente legalább két alkalommal tájjellegű helyi specialitásokat szolgáljanak fel ebédre a menzákon, lehetőleg minél több terméket közvetlenül helyi termelőtől beszerezve. Fülöpjakabon

helyben termelt biotermékekből állították elő az ételt, Szentkirályon olyan vitaminokban, ásványi anyagokban gazdag alapanyagokra törekedtek, s minél több helyi és friss alapanyagot próbáltak felhasználni.

Köváriné Dr. Bartha Ágnes, a Bács-Kiskun Megyei Agrárkamara elnöke is jónak tartja e kezdeményezéseket: „Bizakodásra ad okot, hogy a közéletben állandósultak azon törekvések, amelyek szimpatizánsok növekvő táborával elősegítetik a fenntartható vidék megteremtését olyan, azaz a helyi gazdaság komplex fejlesztésének igényét és egyben alapjait. Ne várjuk senkitől, hogy értünk tesz, ha mi magunk ezt okszerű, célszerű és főként közhasznót felmutató kezdeményezéssel nem készítünk elő!”

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a Falugondnokok

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Ipoly u. 1/A

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörszné Zelenák Katalin

Sümeгинé Ország Edit, Moiskó Csilla,

Tördelő: **Almási László**

Rajz: **Vida Ágnes**

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét

Megjelent a

támogatásával.